

Кафана код Руже

ЛИЦА:

- Наратор
- **Стојан**, шеф станице
- **Ружа** , конобарица
- **Милинка**, конобарица
- **Добривоје**, момак из комшилука
- **Миливоје циганин**, музичар
- **старији син Миливојев** музичар
- **млађи син Миливојев** музичар
- **Ћома**, машиновођа
- **калуђерица**
- **дете**
- **Раденко**, рудар из Стубице
- **Рудар** из Забреге

Свако мало место очас би запустело од људи када не би имало где да се изјадају, поделе добро и зло , обавесте се, измире или посвађају, договоре да се нађу једни другима у невољи или пак договоре да зарад не рашчишћеног дуга некеме напакосте или га намагарче, да се то до века памти. Железничка станица у Сењу и “Кафана КОД РУЖЕ” је управо то место. Ту се чују и озбиљни и мање озбиљни разговори како да се неком помогне и да му се мештани нађу у невољи ако затреба. Чују се свакакве проверене и не проверене вести и понекад сретну нови људи, који нису мештани а које је судбина навела на овај крај. Због величине простора то је пре кафана него Бифе. Људи из села су у главном послом везани за железницу и пругу Ћуприја - Сењски рудник, радећи или на железници , рударски посао у јами, или за разноразна предузећа у оближњој Ћуприји. Земље за обраду у селу је мањкало мада су од мотике и плуга бежали као ђаво од крста. По нечему су се мештани издвајали од становника других села. Када су се представљали непознатима нису прво говорили своје име и презиме, него , као да припадају

неком посебном реду, говорили су : ја сам СЕЊАНИН , потом би рекли надимак добијен по оцу или деди , занату или некој мани или особини. Сваком дошљаку су , чим су га упознали, налазили надимак , по месту одакле је или по нечему чиме се он баш и не би поносио. Ипак , били су ведри људи, спремни на шалу, мада на туђ рачун. Није ту било злобе, више опрезно прихватање саговорника . То су били они, отворени , директни и са свим манама и врлинама. Поред станице, мало издигнут од колосека и упоредо са њим , ишао је и главни сеоски пут. Мештани са запрегом су научили да избегавају туда пролазак када је воз долазио или већ био у станици, јер су машиновође , да би терали шегу са мештанима, вајном им се јављали и из поштовања поздрављали их јаким писком забректале локомотиве. Снажни звук писка локомотиве би уплашио упрегнуте краве и оне би тада кренуле у трк. Сељак који је лагано ишао поред своје запреге је морао тада да трчи за њима до у центар села, све док се саме не умире и успоре. Падале су ту и псовке јер, ајде што трчи за кравама и колима, него што ови његови из села, једва чекају да му се смеју и завитлавају га – те пошто би продао тако брзе краве , те јесу ли и код орања у њиви тако хитре, да можда бика из штале нису чуле па се обрадовале и пожуриле и слично. Тако је настао и посебан поздрав сељана. Ко год да је пролазио запрегом поред станице а локомотива ту негде маневрисала , уз кисели осмех , понеке псовке излетеле кроз зубе и претње кажипрстом подигнуте руке, сељаци су се јављали загарављеном машиновођи који им је шеретски , осмехом и подигнутом руком отпоздрављао. Не дао ти бог да се не јавиш- ето ти трчања кроз село и све што уз то иде. Станична зграда беше поприлично комотно изграђена . У њој је мала благајна за издавање карата, канцеларија шефа станице и поприлично велика чекаонаца за путнике коју је зачинио и мали шанк са неколико кафанских столова са карираним чаршавима , који од чекаонице направише станичну кафаницу. За прво време кафаницу су користили у главном запошљени железничари како би се у хладним и раним јутарњим сатима угрејали уз коју домаћу ракију и дубњару коју су ложили мрким угљем из Сењског рудника. За шанком је служило наочито девојче које доведоше из Ћуприје. Оно имаше име баш каква је и сама била-Ружа. Е’ , то привуче и сеоске момке па почеше редовно да долазе, у почетку као у пролазу а после као редовни гости. Мало по мало, од бифеа на станици, настаде “кафана код Руже”. У почетку радно време кафане беше од ране зоре па до подне али се посао брзо прошири на другу па потом и трећу смену. Ту Ружа више није могла сама да ради те јој главна управа станице из Ћуприје даде дозволу и препоруку да сама повећа персонал. Ружа је богами добро одабирала , знала је шта локалним ђувеглијама највише одговара. Посао у кафани је цветао. Неки се момци по’оженише и одведоше конобарице својим кућама а неки сељани богами и кућу растурише због врцкавог персонала. Свашта се ту дешавало и свакаквих белаја је било . Е ,... шеф станице беше, некако по природи ствари, тај који је био задужен , као школован човек, за разрешавање разноразних неспоразума и невоља, којих и није да није било. Поред својих редовних обавеза службе на железници морао се

бавити и тиме. Није му до душе тешко падало. Ето, Стојан, шеф станице СЕЊЕ, од како је распоређен на службу од главне железничке управе у Ћуприји, није се жалио на додељени му посао и све остало што му стицајем околности припада. Родом беше из Сталаћа а служба га доведе међу ове људе. Што се службе и саме железнице тиче, био је строг и одговоран. Код њега није било трте-мрте, железничари су му давали рапорт о стању посла стојећи у ставу мирно и отпоздрављајући као у војсци, пред њим. Железница је то,.. мора строго. Гунђали су железничари због толике строгаће али су га и поштовали. Сам Стојан, знајући да додељени му посао и одговорност, фасцинира мање упућене, представљао се као „одговорни службеник железнице Србије се на линији пруге уског колосека СЕЊСКИ РУДНИК – САРАЈЕВО“. То и јест било тако али је мало ко то знао, поготово од сељана, па су се, кад би се Стојан представио, значајно одмицали од њега и искоса очима премеравали говорећи у себи - овај ти је, богами велика,.. да простите мустра. Сењани су то, ако им нешто замирише на власт, поштују али власт не воле. Себе највише воле. Као шефу станице, припао му је и онај други део, да пегла све несугласице и проблеме, како између особља станице, тако и самих мештана, дајући им савете као школован човек и руководилац коме је стало до реда и мира. Није му то тешко падало, сам је долазио из сличног места у коме је имао своју породичну и животну причу а ето, овде га сви цене и поштују, што код куће можда и није био случај. Радни дан на станици је почињао собајле, већ са првим петловима. У 6 сати је стизао први воз из Ћуприје са дневном сменом запошљених железничара, поштаром, конобарицама, станични благајником и шефом станице Стојаном. Ретко се дешавало да тако рано дође још ко год. Милицајци су знали да по некад изненаде, ако би имали неку интервенцију па рачунали да наватају неког на легалу. Ћира се у Сењу више од пола сата задржавао, да би примио путнике за Сењски рудник, и да се истовари све што остаје у Сењу а није за Сењски рудник а и да сачека воз који је са путницима кренуо из рудника ка Ћуприји. Ето, данас ненадано из Ћуприје стиже и Миливоје циганин, са ћеманетом под мишком и искрзаним и масним шеширом, накривљеним на чупавај глави. Како изрипи са платформе последњег вагона, погледа лево - десно, протресе слободном руком панталоне од колена па на горе да стресе мрве од изеденог леба и ко зна шта још што је понео да уз пут доручкује, па се упути ка бузометру на станици, да се замије на славини на којој је увек цурео танки млаз воде. Код куће имаше пумпу у авлији али она преко ноћи испусти воду те треба коца пумпати да се вода поврати а он пожуре да му воз не умакне, те се не уми. Стојан, као шеф станице, осмотри перон и пристигле путнике, пропну се на прсте у правцу забректале локомотиве спремне да настави пут ка Руднику, махну руком машиновођи да га овај види и позва га кажипрстом да дође до њега на радни рапорт. Ћома, машиновођа, потврди руком да га је видео и крену да силази из локомотиве како би се јавио шефу. У полутами, ко зна кад уснуле кафане, за једним од столова спавала су два млада музичара, браћа, грлећи своје

инструменте, као да желе да их заштите од злонамерних сеоских ђилкоша и зајебаната. Не би им инструменте украли, знају да их они лебом 'ране, можда би их сакрили кол'ко да спрдњу и зајебанцију с' музикантима изводе а и мало да их секирају и шале на њихов рачун праве. Ал' што је сигурно сигурно, старији је музикант чак и каиш хармонике око руке упетљао , те тако везан и залего преко ње , тврдо са братом и за кафанским, столом спаваше. Једино светло у кафани долазило је од сијалице у шанку где је Милинка , конобарица, сводила рачун након завршене ноћне смене, лижући врх мастиљаве оловке после сваког сабирања. Врата за улаз у кафану од перона, од пола па на горе су стаклена, те јако светло са забректалог Ћире и писак тек пристиглог воза прошара уснулу кафану. За светлом , испод вратију , проби се и пара узбректалог Ћире који као да тиме што испушта пару, говори да ће ,ето, очас до Сењског рудника, само што није, мада, мора да чека долазећи воз из Сењског рудника, како би се у Сењској станици мимоишли.

Стојан-шеф станице :

(Улази у станичну зграду па право у своју канцеларију да остави железничарску мањерку са јелом понетим од куће. Остави је па оде до бифеа у коме је Ружа,ушавши пре Стојана, већ прегледавала пазар и инвентар из предходне смене.)

Има ли Пазара Ружо, је ли се вајдило() што год . Добро јутро!

(јави се Стојан ружи која беше занета бројањем и рачунањем на шанку) .

Ружа:

(отпоздрави Стојану брзим скретањем погледа ка њему и још бржим враћањем истог на пазар од ноћне смене који је Милинка сложила.)

Добро јутро, добро јутро, боме леп је пос'о био. Дедер шефе, да ја овај крупни пазар однесем благајнику у касу,.. на сигурно. Милинка,-

(обрати се она конобарици која се увелико спремала да иде да се и она испава) какви су момци били ноћас?... Није било проблема?

Милинка:

Ма јок(),... целу су ноћ певали неке тугаљиве() песме , барабар() са музикантима.

(очима показује ка столу у ћошку где су наваљени један на другог, увелико спавали млади музиканти).

Ружа:

(гледа је искоса очима, заинтересована да јој разјасни неуобичајено понашање сеоских момака.)

А што певали баш те песме?...

Милинка:

(Махну руком па се закикота из свег срца.)

Владимира,... оног момка што се лане() оженио нашом конобарицом Радмилом ,... притисли отац и матер,... да је он потера да иде у шталу да чисти за крвама.

Ружа:

(заинтересовано се упиљи погледом у Милинку)

И ,... шта је било ?....

Милинка:

Радмила не ‘теде, ..Владимир јој се издра ,...и ,...ту је пукло.

Ружа :

(не би јој јасно шта је то пукло а баш би ‘тела да зна, намршти се)

Како пукло!?...

Милинка:

Пукло!..Радмила збрала амбуљчићи() и вратила се код своје мајке.

Ружа :

(изненади се,...свашта је ноћас могло да се издешава.)

Ау!.. А што онда певали тугаљиве песме?

Милинка :

(закикота се тајанствено Милинка)

Па у нечему су се и слагали,....

(Нагну се дискретно ка ружи наслањајући се лактом на шанк)

Један момак из друштва ми рече ,... Владимир је по целу ноћ зарипао() “ко маче на мушкатлу”... Сад му , ето,.. недостаје.

Ружа:

(Подиже руке прикривајући руком уста да се не види у кафани да се смеје те погледа у Стојана , који када схвати шта Милинка рече , ухвати се да намешта своју железничку капу ,покривајући очи да се не види да се и он смеје.)

Било је весело ноћас ,...- а шефе.

Стојан- шеф станице:

Било,.. изгледа да је баш било весело

(коначно намести капу како је мислио да треба те се окрену ка улазним вратима од перона, ко да је чекао да се неко још појави . Милинка махну руком у знак поздрава и оде уз шеретско кикотање на стан код баба Добриње, одма ту до станице, да одмори од посла и добро одспава. Одпоздравише јој руком Стојан и Ружа која крену да сређује столице и столове у кафани .

Ружа:

(Ружа примети да Стојан загледа ка вратима од перона, ко да неког очекује те би радознала.)

Шефе , јел' то чекаш да неко наиђе?..

Стојан- шеф станице:

Ћому машиновођу чекам.. Ману'(-х) му руком кад стигох, да сиђе из машине и сврне до мене,.. да попричамо...

Ружа:

На рапорт,.. а ?..

(улазна врата се отворише ал' никог не би да уђе.)

изгледа да долази , .. нешто му се не мили да уђе.

Стојан- шеф станице:

(Врти главом и веома озбиљан)

Море, море....

Ћома:

(Коначно ,У кафану , на вратима, појави се Ћома машиновођа , бришући прљаве руке пуцвалтом приђе Стојану).

Ево мене шефе.

Стојан:

(Загледа га па му рече)

Опет си мургав(). Јел то ћумур не ваља?

Ћома:

Таква тура шефе . Све чешће из јаме ваде овај што чури(),... видиш какав сам.

СТОЈАН:

Је ли све у реду на линији?...

ЋОМА:

Јесте шефе.

СТОЈАН:

(Одмери Ћому од главе до пете, измаче се корак назад од њега, тако да се овај узврпољи од стрепње, те му подигнутим тоном рече).

Јеси ли ти ономад() био на служби овде?

ЋОМА(ко из топа):

Јесам шефе .

СТОЈАН:

А знаш ли ,...зашто те то питам?...

ЋОМА:

(Виде да нема куд , скрушено одговори)

Претпостављам.

СТОЈАН:

(упитно га погледа очекујући да почне са причом)

Па?...

ЋОМА :

(отпоче своју причу , са главом коју је некако извио и увукао међу рамена)

Е,... ја шефе,... виде'(-х) ономад оца мог побратима,.. Мије Згуге,.. где се запрегом враћао путем , из њиве... (Х-)‘тедох да му се јавим и да по њему поручим да Мија сврати до мене кући, у Ћуприју, нешто ми требаше.

СТОЈАН:

(гледа љутито право испред себе а преко рамена Ћоминог)

И, шта је било даље?

ЋОМА:

И,.. шта би даље... Размахао се ја из локомотиве ,...ал'(-и) он,... никако да ме види .
Ја ,.. ко мало да га тргнем(),... повучем сајлу на свиралу, ал', омаче ми се рука и баш зрело свирну ... Нисам рачунао да су му краве онако плашљиве и брзе.

СТОЈАН:

(Продорно инсистирајући оштрим погледом ка њему)

И?..

ЋОМА:

(Издекламова к'о рецитацију, на брзину.)

Па,.. јурнуле краве у трк кроз село,.. проишале() његову авлију,.. претрчале цело село и тек стале код манастира...

СТОЈАН:

(пренерази се)

Ауу!...

ЋОМА:

(Скрушено, ко да се извињава)

Жао ми беше старца.... Није трчао толико још од детета. Краве су стале тек на крај села,... испред манастирског дворишта. Кад је видео где су га довеле,... ноге су му се одузеле од стра'(-ха) и одатле ни макац(). Сестре из манастира изнесоше шећера и воде те га мало тргоше, ал'(-и) , он ни макац ногама. Врати га кући на колима отац Божин,.. он је,..на служби у манастиру.

СТОЈАН:

(запиткује заинтересовано)

Шта је било на путу кроз село ?

ЋОМА:

Не питај . Цело село се прострло низ плот дуж пута када су пролазили... Бар да су ћутали,... него језици им поиспадали преко плота , незна се чији је дужи... И,.. шта да кажем шефе,.. ето га кући лежи, одмара и од резил() не сме ни до капије... Мораћу ,... кад се поврнем назад возом , да свратим до њега,.. да испеглам што се да испеглати.

РУЖА:

(Не могавши да се суздржи , кад је чула разговор , прасну у смех .)

Црни Ћомо,.. ти си обрао бостан. Да нисам на твом месту. Богами,.. главу ћеш да изгубиш још од капије.

ЋОМА:

Знам море, ал',... шта ћу... Распитао сам се код његовог сина, знаш га, Мија Згуга . Он ми рече да ће да га одобровољи једно шише од литар, домаће ракије... Морам да покушам, шта буде да буде.

СТОЈАН:

(Од споља се чу писак локомотиве као знак да је стигао и воз из Сењског рудника ,Стојан погледа у свој џепни сат те рече Ћоми)

Ајде сад на посао,. (Х-)‘ватај пут за Рудник,.. и,.. немој да си свирнуо кроз село. Кад се вратиш одозго ти сврати у село и правдај се како знаш и умеш код чиче..

ЋОМА:

(скрушено климну главом у знак потврде)

‘Ћу сврнем,.. нема ми друге .

СТОЈАН:

(оштрим погледом му даде знак да може да иде послом , настављајући да коментарише, онако, за себе)

Ајде молим те,.. правиш заједанцију() а знаш како сељаци знају да буду незгодни .

ЋОМА:

(у ставу мирно ,лупи петама умашћеним цокулама, отпоздрави руком ко у војсци , одговори , окрену се и изгуби кроз врата бифеа.)

Разумем шефе!!..

Само што он замаче, за њим на вратима се појави Миливоје, свеже замивен и зализан, са шеширом у једној руци а испод мишке друге руке са ћеманетом и гудалом.

Миливоје циганин:

(јави се, дижући руку у знак поздрава Стојану, а наклоном свима осталим у кафани)

Куме, љуби те брат,.. добро јутро .

СТОЈАН:

(насмеја се када виде Миливоја и одпоздрави му пружајући му руку да се рукује са њим)

Од куд ти овако рано .

МИЛИВОЈЕ ЦИГАНИН:

Ето куме!...

(Виде где му Стојан загледа зализану и мокру главу поче да му објашњава)

Зами'(-х) се код бузометра... Пожури'(-х) на воз па не стиго'(-х) кући на пумпи да се умијем... Преко ноћ'(-и) ми пумпа испусти,.. пропао ми ђон на клапну и никако да стигнем да га заменим.. Да поврнем воду треба по цео сат да пумпам. Ја, да не окасним на воз,.. пожури и не уми'(-х) се. Прекјуче() сам оставио оркестар овде код Руже,... нисам мог'о да прекидам пос'о , добро им ишло а ја мор'о хитно за Ћуприју .

СТОЈАН:

(Озбиљно и забринут)

Да ти неко са здрављем није био добро .

МИЛИВОЈЕ ЦИГАНИН:

Не дај боже,... да куцнем у дрво.

(Окрену се око себе тражећи нешто дрвено, да куцне да га не бије малер).

Сви су, и здрави , и живи .. Комшија до мене, јуче клао свињу,... она је имала,... да те не слажем ,... брат брату ,...120 кила .

СТОЈАН :

А ти си, као добар комшија, мало припомогао комшији.

МИЛИВОЈЕ ЦИГАНИН:

А , јок()... Ситан сам ја за онолику свињу... Ја сам , чек'о да пос'о одмакне. Кад се мало попило и развеселило, ја ту ускочим с'с виолину па и' погодим с'с музику и,.. ето мени чварци , кавурма и цревца за моји циганчићи.... Е , зато сам био у Ћуприју, (г-) 'де то да ми пропадне. А, ову двојицу,.. што сам их оставио овде у кафану,.. научили да свирају,..праве штимунг сам'тако. Почеле паре саме да се лепе за њи'(-х). Што да и'(-м) баксузирам кад могу и сами.

СТОЈАН:

(гледајући у џепни сат, виде да је време да пусти воз из станице те пође ка излазу на перон)

Морам да примим воз из Рудника,..ево га ,.. и он се расвирао кроз село, и да пустим овај Ћомин за рудник. Да возови не касне,.. не би ваљало .

МИЛИВОЈЕ ЦИГАНИН:

(приђе Ружи крај шанка, нагну се ка њој и тихо је упита)

Како музика прошла ноћас?

РУЖА:

(Погледа Миливоја , нагну се и она ка њему и на уво му рече)

По пазару, рекла би да су се овајдили... Милинка је ноћас радила и рече ми да је било баш весело.

(Озари се Миливоје, подлакти поносно на шанк и гледајући у синове музиканте како спавају за столом лупи шаком о шанк и наручи, за себе љуту мученицу а за Ружу клакер по њеној жељи).

МИЛИВОЈЕ ЦИГАНИН:

Погледај и'(-х) Ружо, как'и су лепотани.. Спавају за астал,.. не може ништа да и' изненади. Гледај, гледај ,... онај старији спава и у сан се смешка. Нешто лепо сања... Сад ћу да га будим,.. да видимо шта га то у сан зарадовало... Пази сад. –

(Приђе уз сто где спавају, ухвати своје ћемане и гудало и на сав глас викну)

МУЗИКА ТУШ!!!..

(Млади музиканти само што не падоше са стола.. Ко да их брзи воз ударио,.. не могу да се саберу. Овај старији први дође себи а кад виде Миливоја све му би јасно. Још увек трљајући очи приђе и рече му)

Старији син музичар:

Теби је бре ћале да тераш зајебанцију с'с нас. Пусти нас да спавамо,... целу ноћ смо свирали . Прекинуо си ме у сан кад је нај лепши био.

Миливоје Циганин:

(Погледа га Миливоје искоса и са осмехом и упита) Јел' си сањ'о неку снајку?...

Старији син музичар :

(не могавши да сакрије измамљен осмех рече)

Е,.. зини да ти кажем.

Миливоје циганин:

А јел'(-и) из нашу малу()?..

Старији син музичар:

Из горњу

(призна он ненадано).

Миливоје циганин:

(раздрагано)

Ружо,...чу ли ти овог мог клипана,. ‘ћу га женим, готов је .

Ружа:

(Смешка се и потврђује климајући главом)

Зрео ти је,... богами к’о крушка,... спремај весеље.

На вратима се појави Добривоје, сеоски момак, момак али спада у оне што их зову “ таман“. То су ти они момци, пристигли за женидбу, ни там’ ни овам’. Дотерали цара до дувара. Што су терали кера, терали и сад само меркају прилику да се узму у памет и жене. Кућа му ту близу, одма иза бузометра, тако да је он у кафани к’о домаћи, поготову од кад се неки његови исписници пооженише младим конобарицама што их Ружа доведе кад јој се посо прошири. Са врата , Добривоје добро прошара очима по кафани, виде кога има и свима пожеле добро јутро, стојећи на вратима ко да се нећка да уђе. Те , да ће унутра, те неће, ко вајном има неки посо па се премишља.

Добривоје:

Добро јутро

(климајући главом јави се свима у кафани)!..

Раденко:

(Иза њега, чекајући да се Боривоје одлучи да уђе, стајаше Раденко , рудар из Стубице, коме Добривоје сметаше на улазу, па кад виде да се овај вајном пишмани он му рече)

Мрдни се Добривоје,.. не може да се уђе од тебе, стојиш на вратима ко да ћеш карте да наплаћујеш.

(Помери се Добривоје да направи пролаз Раденку а кад га виде озари се . Раденко му беше побратим и колега из јаме, Рудничке. Рудари имају тај обичај да се побратиме чим сиђу у јаму, рачунају , да ,кад иду под земљу, да раде , ко зна шта може да се деси, а ако нешто искрсне и деси се, ко ће да помогне коме ако не свој своме.).

Добривоје:

‘Де си побратиме

(загрли Добривоје Раденка и правац за шанк код Руже, да наруче шта ће да попију.).

Ружо, дај две љуте , за мене и мог побратима...И узми шта ћеш ти,... ја плаћам .

Ружа :

(Гледа га Ружа ,уносећи му се у лице и гледајући га право у очи, те му рече ко неком до кога јој је баш стало.).

Баш љуту или да мало пресечем.

Добривоје:

Баш љуту, (х-)‘оћу брате да ме разборави(),... разбуди .

Ружа:

(одговара му кроз тајанствени осмех).

Не ваља наштину(),.... на празан стомак .

Добривоје:

(Пријаше му њена пажња . Искезио се и упиљио очима право у њене, не скидајући упорно поглед са ње.)

Ти се,.. оно ,.. као бринеш за мен’(-е) Ружо

(и њој,.. онако, мало , као непријатно ал’(-и) не попушта гледајући га право у очи. За тренутак ко да су им се погледи заледили, ни там’(-о), ни овам’(-о). Прибраше се у тренутку, Ружа спусти поглед смешкајући се и размештајући чаше по шанку, ко да их мало пре није добро наместила а Добривоје , гледа са смешком у једну тачку на шанку и као да је истражује, лупајући кажипрстом по њој . Наста пауза к’о у биоскоп’(-у), док је Раденко не прекину , не примећујући у шта су се они у то упетљали.)

Рудар из Забреге:

(Улази са перона у кафану, опрезно загледајући са вратију лево- десно ,као да му нешто није јасно, протрља збуњено очи док га присутни у кафани не уочише и видеше да је нови и да се нешто пишмани са улажењем.)

Ја сам,..к’о мало промашио?....

Ружа:

(Приметивши недоумицу ново придошлог госта а и сметаше јој и направљена промаја, окрену се ка њему и вратима како би ново придошлог госта пренула из његове недоумице)

Изволите,... треба ли вам нешто?,.. и,.. затворите врата да нас промаја не помлати() од раног јутра.

Рудар из забреге:

Ја сам са друштвом био у станичном бифеу, и, нисам знао да се отворила још једна кафана?..

Ружа:

(Не схватајући о чему говори а и сама збуњена настави да га испитује док је у руци држала послужавник и преко руке крпу којом је чистила столове када затреба.)

Коџа() време овде ради кафана а бифе одавно нисмо,. други објект нема код нас.

Рудар из забреге:

А , ја и моји другари смо из треће смене отишли на пиће у бифеу,.. на станици.

Ружа:

Па,... јел' су овде

(шири руке окрећући се око себе показујући на присутне госте)?

Рудар из забреге:

Нису

(потврђује оно што сам рече , климајући главом лево-десно и шарајући погледом по присутним гостима).

Ружа:

А како се ти , пријатељу, нађе овде?

Рудар из забреге:

Јавили нам у “јами” из наше благајне да сврнемо() по плату,..чим нам се заврши ноћна смена. Ми пожурисмо да први стигнемо и дигнемо паре . После кренусмо до бифеа,..на пиво .

Ружа:

Ама , ништа те не разумем. Какву јаму помињеш. У Сењу нема никаквих јама.

Рудар из забреге:

А,..ова кафана је у Сењу?..

Ружа:

Да,.. у Сењу.

Рудар из забреге:

Ау!,.. ал га оману...

Добривоје:

(Видевши да је Ружа збуњена, хотећи да јој се нађе у невољи , окрену се са све столицом на којој је седео ка придошлицы те се укључи и он у разговор)

Је ли побратиме,.. кол'ко ја разбра, ти тражиш оно бифејче на станици у Сењском руднику?..

Рудар из забреге:

Е!..

Добривоје:

Оману() бифе те дође овде?..

Рудар из забреге:

Изгледа.

Добривоје:

(Гласно да сви у кафани чују)

10 километра га оману побратиме,.. баш мало?...

Ружа:

(У неверици од оног што чује укључи се у разговор да би себи разјаснила насталу ситуацију)

Црни човече,... Па од куд се нађе овде?..

Рудар из забреге:

(Стави кажипрст На чело да се присети што год,.. ако би могао,.. те, после краћег размишљања, као да му се нешто вратило у памет, значајно подиже исти кажипрст у вис.)

То би сад'(-а) мог'о да објасним.

Ружа:

Ајде и то да чујем,.. баш ме занима?..

Рудар из забреге:

Е , овако... Како смо нас петорица стигли у бифејче, одмах смо прешли на пиво,.. Јагодинско,.. да пресечено комовицу из јаме... Њу користимо по препоруци лекара ,.. да исперемо грло од прашине у руднику.. Ал'(-и) је гре'ота да је испљунемо него прогутамо . Ако је прашњава. У јами, доле, да вам не причам кол'ко прашине има.И за то смо отишли на пиво,... да пресечемо комовицу..И ,.. у бифејче смо пили пиво.

Добривоје:

И кол'ко попиште?

Рудар Из Забреге:

Три, четири...

Ружа:

Флаша?...

Рудар Из Забреге:

Јок,... гајбица.

Ружа:

Ау!,...како само претекосте.. А,.. како стиже овде?.

Рудар Из Забреге:

Па,..због пива... Морао сам,.. да простите,.. да се олакшам,.. споради себе... Кад пођо'(-х), другар ми рече да не идем у станични клозет ,.. гужва је а и кад неко уђе ,.. сви се осврћу да виде ко уш'о .. Кад се окрену , очас у круг прошарају и запишају све око себе,да простите. Другару све чизме напунили те ја због тога крену напоље, на перон. Тек тамо белај, вазда народ чека да се укачи на постављен воз , да крене за Ћуприју. Осврну' се лево-десно,.. гледам где би мог'о да се олакшам,..ал',.. свуд' народ?.. Рипи'(-х) ја на платформу вагона те пређо'(-х) с' друге стране воза. Једва се оцеди од онолико пива,.. уредих се и рипи опет на платформу, да се поврнем у бифејче... Сам'(-о) што се попе'(-х) наново , цимну локомотива и воз пође... У мал'(-о) да паднем с'(-а) воза. Ноге ми се одсекле од стра'(-ха) . Не би'(-х) претеко да падо'(-х). Спусти'(-х) се на платформу те седо'(-х) , да се мало смирим , рачунам 'ћу да изрипим() на неко згодно место.

Ружа:

И!...

Рудар из забреге:

Изгледа да ме мало ошамутио свеж ваздух па сам заспао на платформи,... пробудио сам се кад воз стаде,.. и ,.. ево ме овде.

Ружа:

Ау, човече,...дођи и седи овде.

(Окрену се ка столу где седеше Добривоје са Раденком и већ забринато тоном рече)

Добривоје, направи место да човек седне до вас док ја нешто не спремим.

Добривоје:

(Обраћа се придошлом колеги Рудару , намештајући му столицу да седне)

Седи побратиме,.. и ја радим у руднику. Не знам те,.. из друге си смене а коџа нас је рудара и ,... рече,.. била плата.

Рудар из забреге:

Била,била.

Добривоје: А ти , одакле беше.

Рудар из забреге:

Из Забреге, Параћински срез.

Раденко:

Из Забреге?..Имам старо кумство тамо. Можда познаваш Сретена Душановог , ради на цемент у Поповцу.

Рудар из забреге:

Како да неznam,..то ми је чича.

Раденко:

Е, што ти је свет мали. А како ћеш ти да се врнеш() кући?.. ,...ма,.. , ја сам из Стубице а ти крени кад и ја, .. заједно ће мо да кратимо() пут.

Ружа:

(Ужурбано доноси огромну криглу до врха напуњену и пружа је изненадном госту)

Испи ово наизуст,.. враћа из мртви'(-х).

Рудар из забреге:

А, шта је то?

Ружа:

Баба Драгињина расоница са бибером и млевеним, туцаним станумеркама... За твој случај нема бољег лека.

Рудар из забреге:

А јел' да испијем све од једаред.

Ружа:

На екс!...

Рудар из забреге:

(Испија донету расоницу и сав нарогушен се протреса од жестине понуђеног бапског љутог лека)

Уф,...све ме озноји.

Ружа:

(Ј-)‘Ел осећаш да ради?

Рудар из забреге:

Уф,.. хвала ти ко сестри.

Добривоје:

(Гледа , шеретски се смејући у Ружу а обраћајући се Рудару из Забреге)

Ето, то ти је наша Ружа ,.. сваку би рану да превије.

Раденко:

Јесте,све је баш тако , али,људи, помагајте, и мене притисла голема мука .

Добривоје:

Каку ти муку имаш побратиме

(прену се) .

Шта те то мучи.

Раденко:

Не питај

(рече кратко и немоћно рашири руке.).

Добривоје:

Како да не питам,.. како онда да ти помогнем ,... у пасуљ да гледам ... Ај полако ми испричај

(би упоран Добривоје спреман да саслуша побратима)....

Раденко:

Ти знаш, Добривоје , да ја имам три ћерке и сина Слободана ко најмлађег од деце.

Добривоје:

Знам .

Раденко:

(Састави обе руке испред себе на сто и тихо,скрушено поче да исповеда своју невољу)

Душанка ,.. моја нај млађа ћерка , јуче око 10 пре подне изађе из куће, вајном до дућана и још се не врну() . Ето, не спавах нити што поједох од тад. Од јуче тражим (г-)'де ми се дену() дете

(рече скрхано Раденко).

Добривоје:

Еее!.. . Ма шта ми рече

(изненади се Добривоје и наста тишина која непријатно потраја)...

Него, Раденко

(прекину тишину)

,... јел се распитасте по Стубици?....Да није код фамилије,... да није побегла за неког момка.... То је бар лако да се провери, знате у селу све момке пристигле за женидбу..... Па она ти је и пристигла за удавање,.. мораш и на то да рачунаш.

Раденко:

Како бре пристигла за удавање

(узјугуни се).

Има ту неки ред,... прво сестре да јој се удају па тек онда она стиже на ред... У моју кућу мора да се зна за ред. Не може ко како 'оће.

Ружа:

Их бре пријатељ Раденко

(укључи се са друге стране шанка), није то ко што је некад било. Друго време је .

Добривоје:

Јесте, лепо ти каже Ружа

(подржа Ружу Добривоје показујући руком ка њој) .

Девојче ти је баш стасало а и из добре куће је. Па ето ,...деси се...

Раденко:

Да те ја питам Добривоје

(поче да криви главу и подозриво да пиљи у Добривоја)

,... сумњив си ти мени... Јел ти навијаш за мечку ил' за мене!?... Мутљавиш() ми нешто,.... ко да познаваш моју Душанку?...

Добривоје:

Па познавам

(Ко из топа рече Добривоје)!..

Раденко:

(смрачи се и ко кад задеваш куче, само што не скочи на Добривоја)

Добривоје, пази шта причаш. Знаш да си код мене на занат био,.... ко сина те пазим у руднику..... Одакле ти познаваш Душанку?.....

Добривоје:

Полако Раденко ,... све ћу ти кажем по реду

(поче са причом а кажипрстом упери ка Раденку).

Ја тебе поштујем ко оца рођеног, ког, ти знаш како изгуби.... Са тобом у смену је био кад настрада у јами. Ја сам још дете био.

Раденко :

(прекрсти се на помен Добривојевог оца и одсипа чашицом ракију по поду за покој душе свом покојном пријатељу.)

Добривоје :

Ти знаш ,... лане на заветину у Стубици,.. да смо се срели и поздравили .

Раденко:

Знам .Сећам се.

(Потврди климајући главом).

Добривоје:

Ја после одо'(-х) са мојим пајташима до продавнице на по клакер и пиво... Е,.. тамо су били неки девојчићи... Девојке ко уписане ... Смешкају се оне нама ,.. смешкамо се ми њима,.. заветина у селу , неће се намћоримо(). И , тад ме муну у ребра један мој пајташ ,.. Стубичанин. Све блесав био,... колко ме удари, једва ваздух поврати . Вели ми, (j-)’ел знаш чије су оне три што се смешкају..... Од куд да знам, реко(-х) му,...ја сам Сењанин, ти знаш да ми из Сења у Стубицу без батина можемо да прођемо само на заветину... Е,. оно су ти ћерке твог сменовође из рудника ,.. Раденка... Она најлепша је,.. најмлађа ,.. Душанка... Одма сам престао да се

смешкам јер сам знао како си прек човек,... а ,... нисам још био намеран да се женим.

Раденко:

(подозриво)

Ништа ми ниси причо о тем().

Добривоје:

Па,.. нисам баш толико блесав(). Раденко ,.. ти и ја се виђамо сам'(-о) у јаму ... (Г-)
'Де да бегам од тебе по руднику кад ти се упале фитиљи и полудиш? Одма би ту заинуо,.. ко вла на рингишпил(-у).

РУЖА:

(насмеја се на искрен опис Добривоја о његовом сусрету са Раденковом ћерком Душанком и доспе им још по једну чашу пића.)

Ово вам је од мене, за севап ,.. што ме од раног јутра насмејасте. Ти Раденко ,.. имаш три ћерке и сина!?. Обавеза је то. Уши ће да ти поједу.

Раденко:

Ууу,... овај мушки ми већ и заврће уши

(одмахну главом).

Сад ме и ова мука снађе...

Нисмо жена и ја планирали баш толико деце , него жену и мене потерала та женскадија ... Тек после треће ћерке дође и мушко у кућу.

Добривоје:

Знам побратиме

(забринато потврди).

Причао ми стриц Радомир да је било ту и неке зајебанције на твој рачун.

РУЖА:

А што га дирали

(укључи се Ружа).

Раденко:

Е моја Ружо ,..... у Стубицу је такав народ ,... ако прво дете у породици не буде мушко, онда те у селу гледају к'о да си под ману. А , ја ту дебело из прве подбаци ,...ал се нисам дао ... Одма сам нагрнуо на жену и она очас закачи() са другим

дететом.. Кад се роди друго женско,... мене лично није сметало што је женско,... дете је дете и увек је радост за родитеља,... у село, почеше да окрећу главу од мене ... Ко да сам заразан, ко да је то прелазно, почеше да ме избегавају и моји парњаци....Ја са женом одма на треће,... рачунам, даће бог. 'Оћеш,... јопет женско. И фамилија ме више ни на славу није звала...Тад сам почео да радим у јаму у руднику ,.. шта ми све нису саветовали,.. доле у јами . Неки савет сам и послушао, неки ми савет и тешко пао ал' најтежи је био да не изувам вунене чарапе, ни дању ни ноћу... Крстила ми се жена,.. дал сам нормалан,.. ја истраја неко време и ето , роди се на крају и Слободан.

РУЖА:

(Ружи би смешно и немогаше да се суздржи, зацерека се , онако од срца. И Добривоје би се насмејао ал се суздржа и ману руком ка Ружи , да се примири и не смеје како се Раденко не би наљутио.)

Ју, пријатељ- Раденко, баш у опште ниси изув'о чарапе.

Раденко:

изув'о сам их ја,.. кол'ко да заперем ,.. чарапе а и ноге... Да нисам,.. нико у кућу не би претеко... У то време чувасмо козе,..зарад деце. Здравом њи'ово млеко а и да се деца играју с'(-а) јарићима. Нисмо могли јариће да избацим из куће кол'ко се свикли на децу,..ал'(-и),.. како поче да се изувам пред вратима и луфтирам вунене чарапе , одбише се јарићи из једаред и више ни близу куће не долазише. У прво време, крадом иза коша, извириваше да виде дал'(-и) ће мо и ми из куће да претекнемо... Претекосмо... Кума ми тако дође једаред, поче да се осврће и да њуши пред вратима, осетила чарапе а незна шта то тако оштро боде у ноздрве , те ме пита: (ј-) 'ел ти то куме нешто цркло у авлије?.. Не би ми право кад то рече, ал'(-и), кад уђе ја јој објасни . Слатко се насмејасмо. Кад излазила , ваздух је ухватила још у кући и није га испуштала све до капије, док не замаче путем.

(узврпољи се, поче да стишће колена и да испијава по стомаку те гледајући у Ружу , упита)

Јел' Ружо, ... как'а ти ово ракија. Нешто поче стомак да ме завија?...

РУЖА:

Јака поприлично , није за на празан стомак. 'Оће да протера .

Раденко:

Е, па видим ... Нисам ништа јео од јуче у подне па ме баш потера. Мораћу споради себе до нужника

(Устаде полако, стегнуто, па брж' ка вратима).

Миливоје циганин:

(Са синовима доручковаше свеже чварке које је понео из Ћуприје, примети како Раденко брзо замаче за вратима па рече Ружи)

Овај ти Ружо сас' велики зорт() изрипи из кафану.

РУЖА:

(само одмахну руком и ништа не рече. Покупи празну амбалажу са стола, за којим је седео Добривоје. Он је шмекерски добро одмери а она оде да опет сређује свој шанк, као, не примећујући његов поглед).

Миливоје циганин:

(гужвајући новину у којој бејаху чварци за доручак, добаци Добривоју за суседним столом)

Куме, видим да ћу за теб'(-е) да свирам једну нај скупљу песму,...ал за џабе... Од мене за част.

Добривоје:

Јел'(-и) сматраш куме

(одговори му кроз осмех Добривоје не скривајући да му је мило) .

Миливоје циганин:

Сматрам, сматрам... Нисам ћорав , ти не замери што се ја понашам и заглеђујем овако сас', како да кажем , дистанцу.

Старији син Миливојев:

(Климну главом, потврђујући да је Миливоје правилно изговорио реч коју и он сам није баш сасвим разумео. Устадоше од стола, на коме су он и брат јели чварке спремајући се да крену кроз село а у нади да ће уговорити неко весеље. Пође Миливоје први ка вратима а синови музиканти за њим.)

Јесте, јесте. Сас дистанцу,.ал'(-и) без лошу намеру... Гарант... Таки је човек,..осећајан.

Миливоје циганин:

(Окрете се на изласку ка Ружи и рече).

‘Ће се врнемо до два . Ти, Ружо, скувај за сваког по два јајцета и тури на тацну са стране, да ни сачека. ‘Ће се врнемо сигурно гладни из села па да се приложимо.

Ружа:

(Потврдно климну главом да потврди да је чула и настави свој посао за шанком бацајући повремено поглед ка столу где је седео Добривоје) .

Само што музиканти замакоше за вратима и она се затворише, на њима се , услужно отварајући их, појави Стојан ,шеф станице, са Игуманијом манастира Раванице мајком Маријом.

Игуманија мати Марија :

(склопивши смерно руке испред лица,наклоном уђе у,за њу ипак само станичну чекаоницу, и смерно поздрави)

помоз Бог добри људи.

СВИ ПРИСУТНИ У КАФАНИ :

(Сви, ко опарени поскочише и у глас отпоздравише јој) Бог вам помогао часна мати Марија.

Игуманија мати Марија :

(климну благо главом и са исто тако благим осмехом се захвали за указано поштовање пресветом богу а и њој.)

Којим добром ти чедо овако рано овде дође

(запита дете које се промува поред ње са намером да стигне до шанка код Руже).

ДЕТЕ:

Матер ме пратила да купим клакер. Данас стиже из Ћуприје нова тура.

Игуманија мати Марија:

А ти си сигурно био добар и послушан па да те матер твоја награди

(помилова дечака по глави)

Јеси ли био добар?

Дечак:

Јесам

(озарено одговори дечак).

Помагао сам јој да плеви лукац.

(Наклони се дечак и оде до шанка где га је Ружа већ чекала са флашицом тек пристиглог клакера).

Стојан:

(погледом потражи Ружу и показа јој ка столу где ће сести са Игуманијом како би се она ту нашла поштованом и драгом госту на услузи).

Велика је част и радост кад нам такав гост дође.

(као прави кавалаљер примаче столицу)

Стојан:

(погледом потражи Ружу и показа јој ка столу где ће сести са Игуманијом како би се она ту нашла поштованом и драгом госту на услузи).

Велика је част и радост кад нам такав гост дође.

(Кавалаљерски примаче столицу да мати Марија седне)

Изволите седите.

(примаче и себи столицу да и он седне).

Којим добром нам учинисте част Света мати?...

Игуманија мати Марија:

Није добро мој Стојане.

(отпоче игуманија машући забринуто главом лево-десно).

Није добро,...а морамо га уз божју помоћ учинити добрим .

Стојан:

Слушам

(Рече забринуто Стојан, нагињајући ближе столу).

Ружа :

(приђе и Ружа носећи бокал са свежом водом и чашу коју напуни те рече).

Ево мати,. чаша воде,.. да се освежите.

Игуманија мати Марија:

Хвала дете, Бог ти здравља дао.

(рече игуманија Ружи и окрену се Стојану како би наставила разговор са њим).

Овако ствари стоје..... Јуче око поднева девојка без знања оца и матере,.. оде из Стубице,.. за момка из Сења... Деца се заволела,.. како,.. не знам ,.. није моје ни да знам . Преломише те момак оде јуче по њу и украде је... Велики је то грех , али,.. би шта би.... Сад би грех био и љубав од Бога прекидати.

Стојан:

А шта ја ту могу да помогнем мати.

Игуманија мати Марија:

Можеш, можеш.... Људи данас све се ређе срећу по манастирској порти,... такво је време. Данас се ето овде на станици по нужди или зарад дружења у слободно време чешће виђају и окупљају овде но у цркви Све се вести и аброви овде најпре чују и одавде пошаљу. Ту се код вас људи опусте и изјадају а ја рачунам да ће родитељи, тражећи своје женско дете и овде свратити да се распитају.

Стојан:

(Окрену се Стојан око себе да потражи Ружу те је упита).

Ружо,.. кад улазисмо на вратима се мимоиђосмо са оним рударом из Стубице, Раденком?

Ружа:

Јесте шефе

(потврди стојећи поред шанка).

Стојан:

А знаш ли којим послом је дошао ?..

Добривоје:

(Са суседног стола, укључи се у разговор .)

Има голему муку Стојане,... изгледа да му је украо неки мангуп ћерку. Од јуче је тражи.... Изађе напоље, споради себе, сад ће да се врене... А , што питаш Стојане ?...

(Погледаше се Стојан и игуманија и забринуто обоје слегнуше раменима. Бејаху изненађени. Шта сад?..)

Игуманија мати Марија:

Па сад како нам Бог срећу да... Ништа ти немој да му кажеш... Кад се врати , некако изокола, испитаћемо га па да видимо шта нам је даље чинити?

(Стојан климну главом потврђујући да је разумео те наставише неке своје разговоре. На вратима се појави Миливоје са својим музикантима који се нешто брзо врати из села.).

Ружа :

Миливоје ,...кад се пре врати из села

(сачека га, изненађено што га тако брзо опет види, питањем.)?

Миливоје циганин:

Ма,... свратисмо у прву авлију да се распитамо дал'(-и) неко планира весеље и ту одустасмо. Много, кажу, у задње време изумрели.. Док се не ожале,... од весеља неће да буде ништа. Мало село а свако сваком род па испадне да сви жале.. Калај работа за весеље и музику

(Виде Миливоје да игуманија седи за столом са Стојаном , примакну се корак, прекрсти и са наклоном поздрави).

Помоз' бог мати.

Игуманија мати Марија:

Бог ти здравље дао

(смерно му одговори мати Марија).

Миливоје циганин:

И мени и на моји циганчићи

(рече Миливоје , прекрсти се поново како би оверио изговорену жељу па оде за сто код својих музичара. Ружа им је већ приносила неколико куваних јаја да се приложе).

Стојан:

Да те питам мати Марија,...кад пре ви тако брзо сазнасте да тај мангуп украде девојку

(Упита Стојан игуманију гледајући је директ у очи)

Игуманија мати Марија:

Јуче по подне дође момче са младицом у манастир и сами нам јавише шта урадише и какве су им намере.... Озбиљно смо поразговарали сви заједно о њиховој намери и што то тако урадише.

Стојан:

Поштено, нема шта

(констатовао Стојан климајући главом).

А што момак не оде прво да са оцем разговара?

Игуманија мати Марија:

Како ми обоје рекоше, отац девојке је прек и старовремски човек. Уплашили се да им не поквари намеру , момка отера а њу затвори у кућу.

Стојан:

Момак , овде у селу не би онда могао да живи од ругања и смицалица његових другара

(закључи Стојан кроз смех).

На следећу прилику да се жени, морао би онда прилично да чека... Сењани, богами , дуго памте. Душу би му извадили.

Игуманија мати Марија:

Ето, и сам видиш

(сложи се игуманија одмахујући рукама у знак потврде изреченог).

Стојан:

А од које фамилије је момак,.. знам ли га ја ?

Игуманија мати Марија:

Богами ,... знаш,.. добро , баш добро

(рече мати Марија и погледа Стојана директ у очи и не скидајући упоран поглед. Устукну Стојан на столици па рашири руке ко да пита.).

Игуманија мати Марија:

Покојни отац му био твој службеник , Радован ... Е , његов најмлађи син Томислав (рече игуманија).

Стојан:

Аа,.. шта ми рекосте?.. То је добар момак. Два старија брата су ожењена и већ ситну децу имају. Ево , дошо ред изгледа и на најмлађег. Знате, мати ,... баш ми нешто мило кад ми рекосте ко је момак

(рече са видним олакшањем).

Његов отац ми беше велики пријатељ, али ,... шта ћеш,.. судбина. Њега више нема а ето и трећи син му стигао за женидбу.

Мати Марија,.... нећеш да ми замериш ако ми Миливоје одсвира на виолини једну песму за мог покојног пријатеља Радована.

Игуманија мати Марија:

Душеван си човек Стојане, нека ти одсвира.

(сложи се мати Марија погнувши главу , за њу музика на оваквом месту беше непримерна).

Подиге руку Стојан према Миливоју позивајући га да му приђе са виолином како би му наручио песму.).

Стојан :

(Приђе Миливоје и Стојан му наручи)

„Свилен конач“ ми одсвирај,.... за мог великог пријатеља који више није са нама.

Миливоје циганин:

Куме ,... увати се баш за ону најскупљу ал’(-и) ако си је, како видим, наменио за доброг човека, ‘ћу ти одсвирам за џабе.

(Намести се Миливоје , наштима очас жице и загуди познату мелодију. Мелодија окупа просторију а сви присутни подигоше сетно поглед ка расположеном Миливоју који одлута и сам негде у свој цигански свет, свирајући прелепу мелодију... Заврши Миливоје свирање а аплаузом га наградише сви присутни) . Добривоје, кога исто погоди песма руком ману и позва га да му се придружи за столом , да га части пићем. Седе Миливоје за његовим столом , ништа не прича, и њега је музика омађијала. Оћуташе за тренутак док је Ружа доносила послужење за маестра.

Млађи син Миливојев :

(пратећи са свог стола догађања у кафани , ваљда због своје младости и неискуства а живо заинтересован да разјасни , упита старијег брата)

А бре бато , ... овај шеф на станицу му дође ко нека велика мустра. Сви га поштују и сви од њега тражу помоћ и савет. Ко да је кмет у село а не шеф на станицу.

Старији син Миливојев :

(Чувши шта га пита , не гледајући у њега већ ка вратима где је отишао шеф станице , покуша да му објасни)

Школован човек бато!... Да га видиш кад изађе на перон ,... па кад се размаје сас црвено барјаче и свирне у пиштаљку ,... воз ће се поломи да стане. Од кочење,.. вагони сам'(-о) што не зајашу локомотиву. Нема зајебанције с'с шефа на станицу. Тврда дисциплина бато... И карактер.

Млађи син Миливојев :

Еее...

(сетно заврти главом млађи брат). Није ко код нас у малу... Кад се неко од наши' раздере , да заведе ред и дисциплину , цела мала скочи на њега да га надјача сас' дреку и галаму.... А падне и туча,не зна се ко кога бије.

Старији син Миливојев :

(Сложи се са братом и надовеза)

Кучићи и мачке ,ко издресирани , бегају из мале да и'(-х) нешто не подкачи . Врну се назад тек када се смири ситуација...

Млађи син Миливојев :

Неки се и не врну

(закључи млађи брат).

Од стра'(-ха) нема лек.

Добривоје:

(За столом са рударом из Забреге а погођем песмом , ману руком те загрли Миливоја ко старог пријатеља).

А бре куме , што ћемане не понесе пролетос на војну вежбу кад бесмо заједно ?...

Миливоје циганин:

Па да га скршим негде у ону дивљину.... То ми бре алат,.. сас леба ме рани,.. и мене, и децу ми .

Добривоје:

А Што се командант на тебе онолико наљути,.. шта уради (наставља да га запиткује Добривоје о заједничким доживљајима на војној вежби)?..

Миливоје циганин:

Па ништа наопако не уради .

(отпоче своју причу Миливоје) .

Ја сам у војску по служби извиђач. Ми цигани ,...кад раскокодакана кокошка излети из кокошињца, одма знамо где је јаје положила. Налазимо га и жмурећи. То ови школовани кажу да имамо инсект(инстинкт). Е,.. мене позва капетан да ми да задатак, ... да нешто извидим и да му после реферишем...

Требао сам да се пришуњам уз један мостић , .. да видим какве су му могућности,... дал' може преко њега да прође камион , ... топ,... тенк и пешадија. То сам требао да завршим за пола сата... Ал', куме,... ја се врну' после четири сата ,и , правац на рапорт,... да загинем...

Смрко ми се капетан па ми онако командатски, оштро, ко нож викну : рапортирај Миливоје ... Ја ` тедо да лупим петама ал' ме чизме зажуљиле ,...и,.. колена ми клецнуше... Зајебана ситуација,.. шта ћу јадан... Декламујем ја командату,... стојим мирно а панталоне с'м што ми се не смакну кол'ко ми се колена тресу . Тенкови ,.. кажем,.. могу мостићем да прођу,..ће издржи. Топови и камиони исто,.. без проблема ,... ал' пешадија,. никако. Гледа капетан у мене к'о у мечку па ће да каже: Како то све може да прође а само пешадија не може. Ја ти се исправим , с'м што не викнем на њега. Не може,. друже капетане!... Има тамо , неко куче,...једва живу главу извуко'.... Зато и оволико окасни,... цукела ме јурила два сата по планини. Све ме поцепа. Једва сам умак'о и све сам се изокола врћ'о, сам' да поново не налетим на њу и да ме не апи. Ту, капетан попусти те се насмеја ... Мене није било до смејања... Главу да изгубим на правди Бога.

Пошто сви у кафани нису могли да не чују Миливојеву војну авантуру , праснуше у смех . У том на вратима се појави и Раденко ,загледајући рударске ципеле ,.... дал их лепо очисти по повратку из из нужника , где беше Споради себе.

Добривоје:

Где се толико задржа побратиме (дочека га Добривоје).

Оде па те дугачко нема да се вратиш.

Миливоје циганин:

Седи куме (примаче му столицу Миливоје који оде да се придружи свом оркестру који је таманио кувана јаја из тацне на столу).

Раденко:

(Држећи се за наслон столице Раденко погледом потражи Ружу те јој се обрати)

Ружо,..... коца њих ти је пробало твоју ракију.

Ружа:

Јесте Раденко.

(одговори му Ружа).

Што питаш?

Раденко:

Видо' тамо да коџа њих није ни стигло до нужника .

Добривоје:

Да ти ниси угазио

(поче да се смеје Добривоје).

Раденко:

Ма пусти ме, једва опра обућу. Зато се и замаја оволико

(озбиљно би Раденко. Погледа около па примети игуманију те приђе да јој се извини за неприличне речи).

Опрости ми света мати , поред моје муке и ово ме снађе. Не дај боже никоме.

Игуманија мати Марија:

(устаде, уздржавајући се да се и она не насмеје те му приђе .) Шта те то толико тишти сине

(Хтеде изокола да му приђе, да се он пожали и да почне да прича о својој муци. Раденко је само то и чекао , спреман да се хвата за сваку сламку).

Раденко:

Е мати света,... од јуче нисам ока склопио,.... тражим ћерку,.... ко да је у земљу пропала. Не знам шта да радим и где више да је тражим.

Игуманија мати Марија:

Па да ниси што год урадио што би је натерало да напусти родитељско огњиште (запита директно игуманија Раденка).

Раденко:

Е света Мати, ја сам прек човек ал' праведан .. У кући нас коџа има и то све треба да се уведе у ред. Да нема реда и да свако вуче на своју страну ,...час би се кућа растурила.... Најстарији у кући мора да се слуша.... Ето Мати ,... јел се зна ред код вас у манастиру...Зна се, нормално.

Игуманија мати Марија :

(Клима главом игуманија, све му потврђујући што изговори те рече)

А да ти се дете не загледа у неког момка,.... то се данас често дешава.

Раденко:

Не, колико да ја знам

(ко из топа рече Раденко).

Игуманија мати Марија:

А шта би ти урадио да је баш тако , да ти се дете можда и уплашило да ти каже

(упитно гледајући запита игуманија Раденка).

Раденко :

(Гледа Раденко , премишља се , те ипак, тихо поче са исповедање своје муке)

Јуче,.. кад ми се не врну дете кући и кад виде шта ме снађе, да ми Бог опрости, секирче би радило.

Игуманија мати Марија :

(Игуманија се прекрсти и тихо рече)

Велики је то грех што рече дете.

Раденко:

Знам, мати, знам.... Родитељ сам, разуми ме..... Много сам у памети ноћас преврћо и знам да је женско дете туђа срећа. Размишљао сам ја, није да нисам,..да ће и то време да дође,.. ал' ми мисао увек побегне кад дођем на то,.. да морам да и' испратим из куће....Чуваш га од кило мяса

(растужено ће Раденко).

Игуманија мати Марија:

Па зар не примети баш ништа необично у кући

(настави са запиткивањем игуманија).

Раденко:

Не би ништа необично. Ето ,... прошле недеље ми се све три распевале по кући . Душанкин глас беше најлепши . Ја јој једаред реко да се не понаша много пред огледало

(заврши Раденко).

Игуманија мати Марија:

(упитно гледајући Раденка насмеши се и не рече ништа. Она разумеше, само још и Раденку да се отвори).

Добар си ти отац, Раденко. Видим ја да ће твоја туга на весеље да изађе.

Раденко:

(Прекрстише се и она и Раденко , да свевишњи види , да и он припомогне.)

Шта ја сада да радим мати

(упита искрено Раденко)?

Игуманија мати Марија:

Кући,... иди својој кући и спремај весеље... Видећеш и сам божју милост

(закључи мати Марија и пружи му њен крст који јој је висио преко мантије, да га целива).

Раденко:

(Не могавши да одбије такву милост, приђе крсту и целива га. Када то учини , одмакну се корак уназад изговарајући тихо и понизно игуманији на изговореном речима готово омађијано верујући у њих)

Па,... да пођем онда.

Мати Марија :

без речи, климну главом у знак подршке таквој његовој одлуци.

Раденко :

(Окрену се ка столу где седеше побратим Добривоје, приђе , пружи му руку да се са њим поздрави и да му каже да се враћа кући у Стубицу.).

Добривоје:

(Гледа га изненађено и широм отворених очију, пружи му руку не говорећи ништа.

Раденко:

(Руком ма'ну и даде знак новом пријатељу из Забреге да и он са њиме пође,.. јави се и другима у кафани који су такође били изненађени те њих двојица одоше ка излазу на перон станице и даље , сигурно путем, ка Стубици. Можда ће и део пута да им прекине и неко од сељана ако их својом запрегом повезе у њиховом правцу.).

Тишину која је настала разби писак локомотиве воза који је пристигао из Ћуприје, враћајући раднике са посла . Стојан, шеф станице, извини се игуманији и изађе да

прими воз који је пристигао. За њим пође и она , како би ухватила воз ка Сењском руднику који , баш код Манастира имаше успутну станицу, где она силази по обављеној бојкој а и људској мисији. Намерна би још једном поразговара са будућим младенцима, који ту бејаху у кући на прузи, као прве манастирске комшије. У кафани стигоше и нови гости а Ружа се устрча како би све услужила.

Добривоје:

(Сам за столом остаде замишљен. Никако да схвати шта се то са Раденком деси те онако смирен оде назад својој кући. Виде он и да је све што се издешава пред њим , на добро изишло , те се запита , што се тако нешто и њему не деси. Паметовао би он и даље, шарајући погледом и кажипрстом по карираном кафанском столњаку, да га не прену додир руком по рамену).

Ружа:

(Стајаше Добривоју иза леђа, кад се искобрљала од поруџбина. Скувала две дивке те рече, не спуштајући руку са његовог рамена :)

Добривоје,...ја скувала за тебе и мене,... да се мало разборавимо. Да седнем мало ту са тобом,.. сад ће да ми дође смена па да идем на воз за Ћуприју.

Добривоје :

(гледа, не може да верује. Реко би нешто али ко за инат,.незна како . Ко', реко би , ал не иде, занемео и гласа нигде . Само гледа , не схвата јући да му очи говоре уместо њега. Ружа то схвати, послужи на столу за њих скувану дивку и привуче столицу што ближе њему...).

Ружа:

Могоа би Добривоје,

(поче и Ружа да замуцкује, стидљиво скрећући погледом у страну)

овим возом из рудника , да ме испратиш до Ћуприје

Добривоје :

(Климањем главе потврди да је за њу на све спреман.) .

Ружа :

Да се мало испричамо.... Досадно ми да ћутим целим путем

(настави Ружа повремено гледајући га у ишчекивању његове реакције),

шта ти кажеш?..

Добривоје:

Ружо ,

(скупивши сву могућу снагу и поред треме и збуњености поклопи другом руком њену која се већ некако нашла на његовој)

са тобом би и на крај света.

Ружа:

(Стидљиво спусти поглед гледајући шаре карираног кафанског столњака , стискајући нежно Добривојеву руку).

Милинка:

(На вратима се појави девојче које је мења, виде је и јави јој се)

Ружо ево мене,..стигох. Ти си сада слободна да идеш

(рече јој и изгуби се у шанку , спремајући се за посао који је чекао).

Просторију испуни писак локомотиве воза пристиглог у станицу кога је Ружа чекала.

Ружа:

(Поче полако , уз прикривени осмех да устаје, не скидајући поглед са Добривоја , који је овакву ситуацију можда и сувише желео па му се ето и остварила .)

Добривоје :

(Устаде и он, лагано се дижући од стола . Врати столицу на место, пружи лакат руке Ружи како би га она ухватила под руку те заједно кренуше ка излазу на перон станице. Знао је да га сви из кафане гледају- би му мило и због тога.).

Миливоје циганин:

(Коме ништа није могло да промакне, устаде да се поздрави са одлазећим паром. Гласно рече,.. наकाшљавајући се ко какав говорник да га цела кафана чује.)

Куме,.. воз ће да ти побегне па не могу да те частим песмом ко што је ред..Због тога,.. од мене и оркестра имаш велики поздрав- МУЗИКА

(викну)

,ТУШ.

Добривоје и Ружа:

(Ружа и Добривоје, руку под руку и са осмехом, машући Миливоју и осталима у кафани, одоше на перон.).

Воз , својим продорним писком упорно позиваше путнике да се каче у вагоне и спреме за полазак . За сада до Ћуприје,...после шта буде да буде. Видећемо (г-)де ће и шта ће даље да буде..).

Мали дечак у комшилуку често је висио на огради свог дворишта и осматрао пролазнике. Чврсто, држећи се за тарабе , покушавао је да их надвиси како би боље видео . Осматрао је и памтио пролазнике који су ишли на воз или у кафану “код Руже” . Кафана и станица су му били први комшиluk, пруга је пролазила уз саме тарабе дворишта из ког је вирио и осматрао. Ко би туда пролазио , ка или од станице и кафане, мимоилазећи се са возом, морао би се што више примаћи огради, да га Ћира не би закахио. Дечак , није имао друштво за играње у близини те су му случајни пролазници и њихово осматрање били једино занимање и игра. Помно и у чуду , посматрао је одлазак озбиљних и замишљених људи на станицу и у кафану и њихов раздрагани и бучни излазак из исте. Као да их је то место, неким чудом, правило срећнијим. Био је и сувише мали да би у тим годинама знао шта је пијанство и кафанска атмосфера. Није схватао ни да ће се ,то што је гледао, меморисати негде дубоко у подсвести а да ће се сва његова опажања , једног дана, претворити у овај текст . Све што је гледао , негде се слагало , припремајући се да током одрастања утиче подсвесно на његово формирање и сазревање, остављајући траг сећања на детињство и време одрас остављајући траг сећања на детињство и време одрастања. И ако су то биле само површне слике , за дете ипак довољно да оставе какав-такав утисак дајући му прилику да покуша да разуме тугу и срећу пролазника који су пролазили у и из “ кафане код Руже”. Кафана на станици уског колосека , заједно да пругом, не постоји већ 60 година. И село Сење се умањило. Тек, ако у свакој другој кући живи по неко. Они мештани, којима “ кафана код Руже “ беше важна , одавно више нису живи . На крају села, са својим монахињама и даље је “МАНАСТИР РАВАНИЦА”. Стоји већ вековима као прибежиште за све којима затреба савет и молитва. Повремене групе знатижељних људи ће понешто о селу и сељанима чути и од монахиња које још увек негују усмено предање са колена на колена. Нај старији мештани се још увек понечег сете и сетно пренесу младима. Да ли су се сељани, једни другима ругали или помагали и разумевали. Јесу ли, можда и све то од једном радили , користећи опуштеност места где су волели да дођу и све своје са другима поделе. Тог места окупљања више нема а нема ни сељана. Можда су неки од тих несталих ,кренули да нађу , где се то “кафана код Руже” одселила.

. Крај.

Вајдити=имати користи.

Јок = не(турцизам).

Тугаљиве= тужне.

Барабар= заједно.

Лане= прошле године.

Амбуљчићи= личне, ситне ствари.

Рапорт=извештај.

Мургав=гарав по лицу.

Чури= дими.

Ономад =пре неколико дана.

Тргнути=разборавити.

Прошишале= брзо прошле поред.

Ни макац=не моћи се померити са места.

Врнути=вратити

Резил=брука.

Зами'се= умио сам се.

Оману= промаши

Плевити= чистити од корова.

Качити се= пењати се

Аутор:

Славољуб Јовановић